

20 anys fent «El Pati»: Crònica d'un setmanari comarcal nascut amb la democràcia
Valls: Cossetània Edicions, 2004

L'equip de futbol de veterans d'un poble de la comarca del Montsià duia unes samarretes patrocinades per un conegut prostíbul de la zona. Això no va comportar cap polèmica fins que la fotografia del grup amb el nom del local al pit va aparèixer en una revista local en una crònica gràfica sobre els locals de prostitució a la N-340. Els veterans estaven queixosos de la vinculació, però no els havia generat cap mala consciència acceptar-ne el mecenatge. L'anècdota indica, amb banalitat, quina pot ser la força de les petites publicacions locals i comarcals, reflex de la vida de les comunitats i activistes culturals i socials al seu entorn.

Amb més de vint anys de rodatge, *El Pati* de Valls ha estat una de les publicacions senyaleres d'aquests tipus de premsa a les comarques tarragonines. La monografia d'Ivet Batet, exalumna de la nostra facultat, retrata aquest setmanari, amb una fugaç vida diària.

Una de les primeres notes que destacaríem de l'estudi és la seua característica híbrida: per una banda, el llibre es presenta com una història en minúscules que no vol ser «cap estudi científic ni minucios, sinó un relat», potser amb una arrencada de modèstia però també amb un deix contra el to científista o historicista que puguen tenir els estudis acadèmics. D'altra banda, quina forma ha d'adquirir la història, amb minúscules o amb majúscules, si no és la del relat com a tipus de discurs que articula la vessant cronològica i teixeix la narració com una manera d'interpretar la realitat?

El pròleg, de Josep Maria Figueres, destaca els mitjans de comunicació «que fan ciutat», aquest patró de grup activista que, com en el cas del col·lectiu que integra *El Pati* vallenc, munta exposicions, patrocina col·leccions de llibres, organitza

xerrades, premis literaris i, en definitiva, activa la xarxa cultural i social en el seu àmbit. Sovint és la gent que trobem formant part d'iniciatives comunicatives que funciona com a pedrera de periodistes en formació.

En el cas de Cossetània, l'activa firma editorial que publica aquesta obra, el seu fundador és Jordi Ferré, un dels primers a escriure a *El Pati* i que va ser-ne també director editorial. La monografia té en compte aquesta xarxa quan comenta quines són les relacions amb altres publicacions de la zona (p. 129).

És curiós observar com, a les nostres aules, el model d'estudiant que participa en les publicacions o en les emissores del seu barri o poble ha descendit molt. Sovint, es mira amb un cert desdeny la revista local, quan en realitat dona una oportunitat d'exercir en llibertat, d'aprendre sense pressió i de practicar el periodisme que sovint no hi ha als grans mitjans, al carrer, en contacte amb la gent i amb fonts de primera mà, el periodisme en essència, que ha deixat de ser clàssic per ser trencador. Això, amb els problemes de lectoescriptura que es detecten en els alumnes de totes les titulacions, ofereix una imatge de paradoxa.

El Pati de Valls ha estat un mitjà amb un gran contacte amb la nostra facultat: a més d'entitat formadora de molts dels seus redactors i col·laboradors, el seu professor Josep Carles Rius en va ser un dels fundadors i el responsable del disseny del model periodístic del setmanari.

Des de 1983

La monografia sobre *El Pati*, en funcionament des de 1983, s'inicia amb un panorama sobre la premsa vallenc, elaborat amb fonts externes. En poc més

d'un segle, hi van néixer més de seixanta publicacions, la qual cosa situa la vila com un punt d'alta activitat periodística, i més tenint en compte que han estat les comarques gironines, per sobre de les tarragonines, les que han concentrat més mitjans en català.

El precedent d'*El Pati* va ser *Mestral*, un setmanari que es presentava com a mitjà «de les comarques meridionals», que resulten difícils d'articular si no es tenen en compte les diferències entre el camp de Tarragona, les comarques interiors i les terres de l'Ebre. De fet, *Mestral* va durar menys d'un any, 36 números, però hi trobàvem noms coneguts de la política i de la professió periodística: Josep-Lluís Carod-Rovira, Josep Maria Martí, Josep Carles Rius, Màrius Carol, Margarida Aritzeta...

De les lliçons apreses a *Mestral*, sorgeix *El Pati*, un setmanari d'informació de Valls i comarca, que ja presentava un model de periodisme possible: en català, seriós i connectat amb la vida ciutadana. Aviat es crea una empresa, una societat anònima, i se'n produeixen ampliacions successives de capital. El 1985, s'inicia un suplement d'esports i el 1987 es camina cap a la professionalització, amb l'ús d'equips d'autoedició, que encara a principi dels noranta eren els anomenats «Mac», que eren caríssims i comportaven una grandíssima inversió per a aquest tipus de publicacions. El 1988, *El Pati* amplia el seu radi d'acció a la Conca de Barberà i el 1994 s'integra a l'empresa editora d'*El Punt*, fet que implica canvis en la maquetació, la professionalització i la contractació del personal i en l'aparició d'algunes edicions diferenciades.

Àlbum de família

L'estudi s'entreté també en la rebotiga del mitjà: en retrata els accionistes, responsables d'una història afortunada de continuïtat i professionalització, els comercials, els dissenyadors de la maque-

tació i de la publicitat, dóna dades del tiratge i en relata el procés de producció (p. 168), un apartat interessant que pot ser útil en l'explicació del funcionament d'aquest tipus de mitjans de comunicació. No s'oblida dels preus de la publicitat, de les dades de difusió, dels punts de venda ni de la distribució, que són els punts clau perquè un mitjà funcione.

L'embranchida que agafa el periòdic li fa fer un salt cap al format diari. L'any 2000 s'intenta fer aquest pas, que va durar poc i del qual finalment es va recular. No deixa de ser un reflex de la dificultat de viure en i de la professió periodística i bregar en el mercat publicitari, amb la competència ferotge i pel manteniment en el món de la premsa dels col·leccionables, dels regals i de la premsa gratuïta.

La monografia es tracta d'una obra ben il·lustrada, amb abundants fotografies de diverses èpoques, que té una voluntat de testimoniar l'aportació de les persones que hi han treballat en aquests més de vint anys. A més dels accionistes, dels comercials i dels dissenyadors, com ja hem comentat, també dedica retrats als col·laboradors i als dibuixants i deixa constància de les seccions del setmanari, les portades, els titulars més destacats, els canvis de local i la feina de la impremta. En total, un bon àlbum de família que honora la persistència de les revistes locals i comarcals, que irradien activitat periodística i cultural allà on funcionen, sovint sense tantes possibilitats de professionalitzar-se com en el cas d'*El Pati*. Com en tota família, hi ha també un anecdotari que apareix en un apartat de «batalletes» de diversa índole (p. 153).

En el cas de Valls, aquesta vida cultural passa per la castellera, és clar, i el llibre no deixa de prestar atenció a la cobertura dedicada a aquesta activitat tan arrelada a la ciutat.

És veritat que l'historiador hi trobarà a faltar un cert rigor, però el llibre ja s'ha

disculpat d'avançada, perquè no vol ser un estudi, sinó una crònica sentimental amb abundant informació, ordenada i útil en allò que pretén. El testimoni més important que ofereixen aquestes publicacions és el del seu treball diari, en el desenvolupament del qual toquen temes de periodisme proper al ciutadà de la manera més rigorosa possible, amb la qual cosa demostren que es poden fer informacions econòmiques, socials, polítiques i culturals en l'àmbit local i comarcal, sovint amb menys frivolidat, espectacularització i mimetisme de les fonts que en la premsa generalista. Aquesta, en molts casos, viu massa de les agències d'informació i massa de cul a les veus particulars que no siguen les de l'agenda partidista.

L'obra ret homenatge a tots els que hi han col·laborat d'alguna manera i també reflecteix com la crònica de la vida vilatana no es pot fer sense disposar dels mit-

jans de comunicació, sobretot els independents i no sotmesos al dictats de les alcaldies, encara massa sovint els directores de les publicacions municipals.

Aquest tipus d'obres, moltes voltes fruit de la tasca de les editorials petites, van ajudant a completar el mapa de les publicacions en català que trufen el nostre territori. És clar que n'hi ha algunes que necessitarien monografies més detallades i interpretatives, però amb les dificultats de publicació que han tingut molts estudis acadèmics, com ara tesis doctorals, és clar que aquests «retrats de família» entretinguts i entranyables són adequats per a la seua funció i donen fe de la continuïtat d'aquest periodisme ciutadà arrelat a les comarques catalanes.

Carme Ferré Pavia

Departament de Periodisme
Universitat Autònoma de Barcelona